

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 10 kwietnia 2024 r.,
wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Anny Dziergawki
od udziału w sprawie o wznowienie postępowania o sygn. akt III KO 26/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału w sprawie o wznowienie postępowania o sygn. akt III KO 26/24.

UZASADNIENIE

Obrońca J. W. złożył pismem z dnia 12 marca 2024 r. wniosek w trybie art. 29 § 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 EKPC o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania (sygn. akt III KO 26/24).

Wnioskodawca wskazał w nim, że w jego ocenie zachodzą uzasadnione wątpliwości co do posiadania przez w/w sędziego legitymacji do orzekania w sprawie wobec nieprawidłowego trybu powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie

nowelizacji ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r. Przedstawił w tym zakresie obszerną argumentację z odwołaniem do orzecznictwa Sądu Najwyższego i ETPC. Nadto, stwierdził, że „wiele wątpliwości budzi fakt, iż osoba kandydująca na stanowisko sędzi Sądu Najwyższego, który to urząd wymaga niezawisłości, bezstronności i apolityczności, jak wynika z doniesień prasowych, podczas procedury konkursowej przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, prezentuje zaświadczenie, wskazujące na rekomendację jej kandydatury przez osobę przedstawiającą określona grupę społeczną. Takim działaniem wywołuje ona uzasadnioną wątpliwość co do niezawisłości sędziowskiej, jak również budzi to obawę społeczną związaną z wiarygodnością piastowanego przez nią urzędu.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie, rozpoznawanej w zakresie odnoszącym się do podstaw wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. i na podstawie przepisów procedury karnej, ujawniły się oczywiste powody uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziego.

Na wstępie należy jednak podkreślić, że do powodów tych nie można zaliczyć podnoszonej we wniosku okoliczności przedstawienia przez SSN Annę Dziergawkę w toku procedury nominacyjnej „rekomendacji jej kandydatury przez osobę przedstawiającą określoną grupę społeczną”, a w istocie zaświadczenia Biskupa [...] o kwalifikacjach moralnych kandydatki. Takie zaświadczenie jest w istocie ewenementem w procedurach nominacyjnych na stanowiska sędziowskie w Polsce i Sąd Najwyższy nie potrafi wskazać innych podobnych przypadków. Nie można jednak wykluczyć, że takie sytuacje miały wcześniej miejsce. Przedstawienie takiego świadectwa moralności nie jest warunkiem ani wymogiem postępowania konkursowego, a też biskup Kościoła [...] nie jest uczestnikiem takiego postępowania, ani nie pozostaje ono w zakresie objętym misją Kościoła. Jednak nie sposób dopatrywać się w takim dokumencie informacji przeciwnych do jego treści, ani podważać prawdziwości zawartych tam twierdzeń. Nie można zatem z pewnością zgodzić się z zarzutem by takie zaświadczenie prowadziło do powstania wątpliwości co do niezawisłości sędziowskiej, czy bezstronności sędziego. Oczywistym jest i nie może być kwestionowanym, że sędzia jak każdy ma pełne prawo do własnych poglądów, wiary i wierności swoim poglądom. Rzecz

w tym by wykonując swoją funkcję sędziowską kierował się wartościami, które wyznacza mu Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jako najwyższe źródło prawa, oraz inne obowiązujące jego źródła o niższej randze. Wypełniać musi należycie swoją rolę sędziego, który nie jest powołany do narzucania innym własnego światopoglądu, lecz do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w imieniu państwa i na rzecz wszystkich, a nie tylko niektórych jego obywateli. Z kolei ocena tego, czy przedstawienie „zaświadczenia o moralności” pochodzące od osoby pełniącej wysokie funkcje w strukturze Kościoła [...] złożone zostało zgodnie z intencją autora, a zwłaszcza czy wpłynąć miało albo wręcz wpłynęło na ocenę merytorycznych kompetencji kandydatki, na ocenę samej kandydatury i wyniki głosowania w KRS nie mieści się w granicach przedmiotu niniejszego postępowania. Zatem próby dyskredytowania bezstronności sędziego tylko z powodu przedstawionego przezeń zaświadczenia o wysokich standardach moralnych – ze względu na jego wystawienie przez biskupa Kościoła [...] – są oczywiście nieskuteczne, a nadto same one oparte są w jakiejś dostrzegalnej przez Sąd Najwyższy części na niedopuszczalnych założeniach o charakterze dyskryminacyjnym.

Z pewnością jednak sam wniosek zasługuje na uwzględnienie z dwóch co najmniej powodów. Po pierwsze, występuje zbieżność zarzutu wadliwości powołania sędziego mającego rozpoznać wniosek o wznowienie postępowania w sprawie III KO 26/24 oraz zawartego w tym wniosku twierdzenia wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. związanej z nienależytą obsadą Sądu Najwyższego, oddalającego kasację w sprawie III KK 62/23, orzekającego z udziałem SSN A. R., SSN A. B., SSN M. M. Zarówno sędzia objęta niniejszym wnioskiem, jak też wskazani członkowie składu orzekającego w sprawie III KK 62/23 powołani zostali na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie nowelizacji ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r. Oceniając zatem nie tylko dopuszczalność, ale i zasadność wniosku, stwierdzić należy, że SSN Anna Dziergawka miałaby zatem rozstrzygać sprawę, która dotyczy jej w tym samym stopniu co sędziów wskazanych we wniosku o wznowienie postępowania. Byłoby to jawnie sprzeczne z istotą gwarancji bezstronnego orzekania przez sąd i zakazu *nemo iudex in causa sua* (por. postanowienie SN z 28

września 2022 r., IV KK 333/22, postanowienie SN z 8 sierpnia 2023 r., III KK 22/23). W interesie całego systemu prawnego, a bezpośrednio w interesie wymiaru sprawiedliwości leży, by nie powstało w odbiorze zewnętrznym, tj. w odczuciu społecznym przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd w sposób obiektywny (por. też postanowienie SN z 25 listopada 2010 r., V KO 96/10). Potrzeba jej ochrony została już należycie utrwalona w orzeczeniach Sądu Najwyższego, zapadających w sprawach opartych na zarzutach zbliżonych do podniesionych w niniejszej sprawie, co czyni zbędnym czynienie szerszych rozważań w tym zakresie (zob. postanowienie SN z 6 września 2022 r., sygn. akt II KK 44/21, postanowienie SN z 16 września 2022 r., sygn. akt III KK 339/22).

Drugim powodem wyłączenia SSN Anny Dziergawki jest związanie Sądu Najwyższego treścią uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2020/2/7) oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), a w zakresie statusu Krajowej Rady Sądownictwa także uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Zachowują one swoją aktualność także na gruncie niniejszej sprawy i ze względu na obszerne orzecznictwo Sadu Najwyższego w tym zakresie nie wymagają rozbudowanej argumentacji.

Wnioski o wyłączenie SSN Anny Dziergawki były już uwzględniane na tej samej podstawie w orzeczeniach Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z 7 grudnia 2023 r., IV KK 279/23, postanowienie SN z 21 grudnia 2023 r. II KK 493/23 – dopisać inne). Okoliczności wskazane w w/w uchwale 3 Izb Sądu Najwyższego znajdują zatem w pełni zastosowanie do SSN Anny Dziergawki. Podkreślić jednak trzeba, że są one o tyle uzasadnione w sposób szczególny, że sędzia przystąpiła do udziału w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego nie tylko już po wydaniu wskazanej uchwały 3 Izb Sądu Najwyższego ze stycznia 2020 r., a więc w pełni świadoma jej treści, ale co szczególnie uderzające po wydaniu przez sądy polskie i sądy międzynarodowe licznych orzeczeń, w których wskazano na strukturalną i ustrojową wadliwość procedury powołania sędziów z udziałem KRS ukształtowanej na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r. – w świetle której

niezależność i bezstronność sędziego nie jest zagwarantowana stronom w sposób wymagany przez art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Wskazana sędzia odebrała nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego we wrześniu 2023 r., kiedy musiała mieć nie tylko pełną, ale i ugruntowaną wiedzę o tym, że udział w konkursie na stanowisko sędziego w Sądzie Najwyższym z udziałem niekonstytucyjnie ukształtowanej KRS oznacza akceptację dla stwierdzonej strukturalnej dysfunkcjonalności procesu wyboru, a zatem także wpłynie na ocenę tego, w jakim stopniu jest w stanie wypełnić standard sędziego niezależnego i bezstronnego. Realizacja tych wartości jest zaś nie tyle przywilejem, co przede wszystkim obowiązkiem sądu i nakazem postępowania dla każdego sędziego. Bez bezstronności, niezależności i niezawisłości nie ma ani sądu ani sędziego w rozumieniu Konstytucji, a przede wszystkim nie będzie właściwej realizacji podstawowego prawa jednostki do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji (zob. opracowania zawarte w *Bezstronność sędziego w sprawach karnych w świetle zarzutu wadliwości jego powołania*, Warszawa 2022).

Po raz kolejny przypomnieć na koniec trzeba to co być musi fundamentem niezależności i bezstronności sędziego. Gwarancja *nemo iudex in causa sua* powinna prowadzić nie tylko do wyłączenia sędziego, wobec którego ma bezpośrednie zastosowanie. Powinna skutkować eliminacją wadliwego mechanizmu prowadzącego do wyznaczania do sprawy sędziów, do których bez potrzeby głębszej analizy odnieść można zbliżone zarzuty, co te które uznano po wielokroć za skuteczne. Leży to niewątpliwie w interesie wszystkich sędziów, samego sądu w którym orzekają, wymiaru sprawiedliwości oraz w interesie stron postępowania. Koniecznym jest zatem takie ukształtowanie składu orzekającego Sądu Najwyższego, który od tych zarzutów będzie wolny.

Z tych powodów postanowiono jak w sentencji.

[PGW]

[ms]

